

Memo

Voor : Gemeenteraden OWO-gemeenten
CC :
Van : Marijke Schrauwen
Datum : 4 september 2025
Onderwerp : Evalueren verzamelbesluit

Inleiding

In 2021 heeft uw raad ingestemd met het Verzamelbesluit bevoegdheden Omgevingswet. Daarin heeft u vastgelegd in welke gevallen van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (hierna: bopa) u betrokken wilt worden bij de besluitvorming, door er een bindend advies aan te verbinden. Ook is vastgelegd wanneer participatie verplicht is bij een bopa. Tenslotte is besloten in welke gevallen het vaststellen van een wijziging van het omgevingsplan gedelegeerd is aan het college.

Aanleiding

In het Verzamelbesluit staat dat deze 2 jaar na invoering van de Omgevingswet moet worden geëvalueerd. Daar komt de motie bij die in Opsterland (zie bijlage) is aangenomen, waarin wordt gevraagd om een geactualiseerde bevoegdheidsverdeling in Q4 van 2025, een toelichting op het proces van bindend adviesrecht, de opgedane ervaringen met de raad te delen en de mogelijkheden tot het verbeteren van de bevoegdheidsverdeling tussen de raad en het college te verkennen.

In de OWO-themaraad van 1 oktober 2025 doen we een (kleine) evaluatie om tegemoet te kunnen komen aan de gestelde evaluatietermijn in het Verzamelbesluit en de motie van de gemeenteraad van Opsterland. Verder is onder andere de bijlage "Procesnotitie bindend adviesrecht raad OWO-gemeenten" bij deze memo gevoegd, waarin informatie te vinden is over het proces rondom het bindend adviesrecht.

Evaluatie

In de bijna twee jaar nadat de Omgevingswet in werking is getreden, hebben we nog niet veel ervaring opgedaan met het Verzamelbesluit.

Wijziging omgevingsplan

Er is 1 wijziging omgevingsplan vastgesteld die gedelegeerd was aan het college en er is 1 wijziging omgevingsplan ter inzage gelegd, waarbij de raad de wijziging vast gaat stellen.

Bopa

Tot nu zijn in Weststellingwerf 3, in Opsterland 5 en in Ooststellingwerf 6 zware bopa's verleend. Binnen de OWO-gemeenten is 1 keer het bindend adviesrecht toegepast.

Binnen de OWO-gemeenten maken we intern onderscheid tussen lichte en zware bopa's. De voormalige kruimelgevallen noemen we lichte bopa's. De wet voorzagt bij de voormalige kruimelgevallen voorheen niet in raadsbetrokkenheid bij dit type vergunningsaanvragen. Daarom zijn in het Verzamelbesluit ook de lichte bopa's uitgesloten voor bindend adviesrecht. De overige gevallen vergunningsaanvragen zijn zware bopa's.

De aangewezen gevallen uit het Verzamelbesluit met betrekking tot bindend adviesrecht, verplichte participatie en delegatie wijziging omgevingsplan, verlopen grotendeels via een generieke lijst met categorieën en drempelwaarden.

Vanuit de ambtelijke ervaring is naar voren gekomen dat enkele categorieën een verduidelijking behoeven ten aanzien van de toelichting. De restcategorie voor “gevoelige onderwerpen” blijkt juridisch niet houdbaar. Ook was het bijzonder lastig binnen de wettelijke termijn een bindend advies van de raad op een bopa te verkrijgen.

Gezien de geringe ervaringen met het Verzamelbesluit stellen we voor een kleine evaluatie uit te voeren, waarbij we de categorieën aanscherpen, maar niet volledig omgooien. In het aangepaste verzamelbesluit zullen we wederom een termijn van 4 jaar opnemen voor een nieuwe evaluatie. Wij gaan ervan uit dat we tegen die tijd meer ervaring hebben opgedaan met het Verzamelbesluit. Door de evaluatie klein te houden, kunnen we ook de gestelde termijn in de motie van Opsterland halen.

De kleine evaluatie zal plaatsvinden aan de hand van peilingen tijdens de OWO-themaraad van 1 oktober 2025. We leggen u bijvoorbeeld de vraag voor of een drempelwaarde in een bepaalde categorie bopa omhoog, omlaag of gelijk zou moeten blijven. Bij het beantwoorden van de peilingen is het belangrijk rekening te houden met de consequenties van het verhogen of verlagen van de drempelwaarde van de categorieën.

Het verlagen van de drempelwaarde (plan gaat vaker naar de raad) betekent dat plannen vaker aan uw raad zullen worden voorgelegd. Daardoor wordt de vergaderbelasting van uw raad verhoogd. Ook is het mogelijk dat er extra vergaderingen ingepland moeten worden om de termijnen voor vergunningverlening te halen.

Het verhogen van de drempelwaarde (plan gaat minder vaak naar de raad) van de categorieën betekent dat de raad meer uit handen geeft aan het college, waardoor uw raad haar kaderstellende rol meer loslaat. De categorieën behouden zoals deze in het huidige verzamelbesluit zijn genoemd is (natuurlijk) ook een optie, dan kunnen we meer ervaring opdoen met de werking van de lijst.

Vervolg

Naast de evaluatiesessie met de raden van de OWO-gemeenten zal er tevens een interne evaluatiesessie plaatsvinden. De uitkomsten zullen verwerkt worden in een herzien Verzamelbesluit, dat aan uw raad voorgelegd zal worden. Mocht uit de evaluatie blijken dat een volledige evaluatie plaats moet vinden, waarbij het Verzamelbesluit grondig herzien moet worden, dan zullen wij uw raad informeren en een aangepaste marsroute aan u voorleggen.

Bijlagen

- Evaluatie bijlage 1: Verzamelbesluit bevoegdheden Omgevingswet
- Evaluatie bijlage 2: Motie Opsterland bevoegdheidsverdeling
- Evaluatie bijlage 3: Procesnotitie bindend adviesrecht raad OWO-gemeenten
- Evaluatie bijlage 4: Procesnotitie voorbereiden aanvraag OWO-gemeenten